

Harminc éve bontott zászlót a KISZ

Kesergés helyett...

Úgy első ránézésre a harmincéves fiatalember igen komolynak, megfontoltnak látszik. Beszéde töprengő, átgondolja, mit mond.

— Egy KISZ-tagra nem vetnek ezek a tulajdonságok rossz fényt?

— A fiatalosság, az energikuság nem csak a külsőségeken múlik. Én éppúgy lelkesedem, mint tizenöt évvel ezelőtt, amikor KISZ-tag lettem. A gumigyárba 1974-ben kerültem, tizenévesen beválasztottak a KISZ-bizottságba. Komoly megiszteltetésnek éreztem ezt akkor.

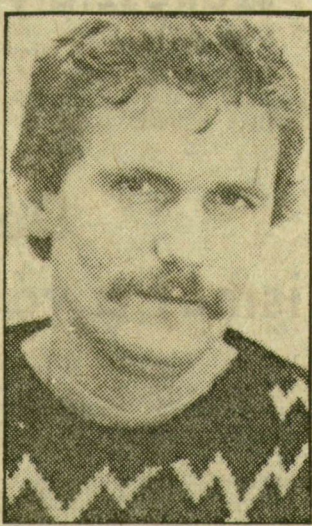
— Most is így lennél ezzel?

— Jelenleg az ilyesminek már nincs súlya. Sőt az ifjúsági szervezetbe sem könnyű valakit becsalogatni. A tömlőüzemben szövőként dolgozom, és többésmagammal elhatároztam, növelni fogjuk a szervezetségünket, magyarul KISZ-tagokat toborozunk. Tudod, mi volt a válasz? Azt mondták, ha cirkuszt szervezünk, akkor jönnek, a KISZ-be viszont nem.

— Hol rontottuk el?

— Ha én ezt tudnám, főbölcs lennék. Talán eluralkodott a formalitás, kevés közös rendezvényt csináltunk, ami összetartotta volna a társaságot.

— A KISZ presztízsét hogyan próbáljátok visszaszerelni?



— Minél több közös programot igyekszünk összeállítani. Három hónapon át például labdarúgó-bajnokságot rendeztünk az üzemszerek között. A Taurus-járőrszerenkek annyira népszerűek, hogy a gyerekek hajba kapnak, ki menjen túrázni. Újdonságnak számítanak nálunk az ötletnapok. Három héten át a gyár vezetői várják a termelés, a mozgalom megújítását célzó javaslatokat. Ezekben az akciókban természetesen mi is részt veszünk. Az ötleteket egyébként a helyszínen azonnal ki is fizetik.

— Az ifjúsági mozgalomnak szerinted mi a jövője?

— Azt mindenképpen be kell kalkulálni, hogy a nehezede körülmények miatt

mi is többet dolgozunk, kevesebb a szabadidőnk. Azt a kis szusszanásnyi időt viszont értelmesen kellene eltöltenünk. A fiatalok tételességre ötletekkel, akciókkal reagálunk. Addig rájuk a fülüket, amíg el nem jönnek a rendezvényeinkre. Jó volna, ha tudatosulna, egymásért dolgozunk, egymásnak szeretnénk kellemes pillanatokat szerezni. Itt vannak például a KISZ-vállalások. A pluszmunkáért manapság már fizetnek is. Jól jár a gyár, de a fiatalis.

— Mit vársz a KISZ-től?

— Sok élményt, színes programot, és azt, hogy aki aggódik ezért a gyárért, az szót értsen egymással. Nem nagy horderejű dolgokra gondolok, egy-egy kis kollektíva tartson össze, és ha kell, nyissa is ki a száját. A jelenünk a tét!

— Milyen a közérzeted?

— Izgat néhány dolog. Nálunk még bőven akad olyan munkaterület, ahol nehéz fizikai terhelésnek vannak kitéve a kollégáink. Több ötletet, újítást jár az eszem. Közben szervezem a harmincórás nonstop focit, de lesz még egy KISZ-es SZIT-es bálunk is. Keseregni tehát nincs időm. Ezt a módszert másnak is ajánlom.

A fentieket elmondta:

Sőregi Róbert

lejegyezte:

Bodzsár Erzsébet

A százéves nyelv

A nemzetközi nyelv létrehozása nagyon régóta foglalkoztatja az emberiséget. Az angol Bacon, a francia Descartes a cseh Comenius a német Leibnitz szerepel a nagy próbálkozók között. Hazánkban Kalmár György, és Bolyai János foglalkozott a problémával, melynek népszerűségét az is bizonyítja, hogy mintegy 500 nyelvtervezet született az elmúlt évszázadokban. A nemzetközi nyelvért lelkesedők között ott volt Szechenyi István is, aki a következőket mondotta 1842-ben az általa alapított Magyar Tudományos Akadémián: „Nem is lehetne most, a szabadabb vitatkozás századában egyes nemzetekre úgy, mint a közemberiségre nézve bármi érdekesebb, mint olyan nyelvnek a szerkesztése, mely túlhaladná mai nyelvünket szabadságban, minnek kivételése nem ütközik a lehetőség szabályaival össze és az emberiség nem egy előfutójának agyán világot már keresztül, kikről azt szokták mondani: megelőzte nemzedékét.”

Korát megelőző gondolkodó Ludwig Zamenhof is, az esperanto nyelv tervezője és alapszókincsének megalkotója. Abban a korban, amikor a nemzetállamok megerősödésének vagyunk tanúi, amikor a kapi-

talista gazdaság a világ újrarendezésének igényét diktálja, Zamenhof olyan nyelvet teremt, amely összeköti kívánja az emberiséget.

1887 — a nemzetközi nyelv történetének legjelentősebb dátuma. Ebben az évben jelent meg Varsóban az esperanto nyelv első tankönyve az orosz, lengyel, német és francia anyanyelvűek számára. A szerző a Doktoro Esperanto álnéven jegyezte munkáját, amelynek a Lingvo Internacia elnevezést adta, ámde rövidesen az esperanto elnevezés vált általánossá, amelynek magyar jelentése: remélő.

A Zamenhof által megalakított nemzetközi nyelv hasznosítja a közismert, világszerte használt nemzetközi szavakat, kifejezéseket. Nyelvtana csak szabályokat ismer, nincsenek kivételei. A nyelv írása fonetikus, hangrendszere egyszerű. Szegeden 1961. júliusában nyílt meg az országban egyedülálló esperanto múzeum és könyvtár 600 kötettel és emléktárgyakkal. A Somogyi Könyvtárban található esperanto részleg ma már több mint 3000 kötettel rendelkezik és 20 folyóiratot járát. A múzeumban kottákat, újságkivágásokat, fényképeket, plakátokat, érmekeket és szobrokat őriznek. Legjelentősebb mértékben

akkor gyarapodott a gyűjtemény, amikor Sziágyi Ferenc — Svédországban élő író, műfordító — a szegedieknek adományozta hagyatékát. Kéziratok, okmányok, diaposzítívek, eredeti levelek valamint könyvek és folyóiratok kerültek ekkor városunkba.

Fiatallal nyelv az esperanto, de a nemzetközi nyelv története évezredekig ölel át. A hazai szövetség a napokban rendezi Esperanto Kongresszusát. Április 3-tól 5-ig Gödöllőn Jubileumi Esperanto Ifjúsági Találkozó lesz.

D. I.

Zenei naptár

Némethy Attila zongoraestje

Van valami egész viselkedésében, megjelenésében, de legfőképpen zongorázásában az izléssel viselt showman-magatartásból. Művészvilágban egyébként sem szokatlan, ha a tehetség változatos csatornákon keresi a megnyilatkozást, az érvényesülés útját. Az önmegmutatkozás vágya, az önkifejezés némi képp rokonvonásokat mutatna mondjuk Sebestény Jánosai, aki szintén rádiós meg cembaloművész. Akadnak persze, akiknek nem tetszik ez a fajta megosztottság, akiknek csupán egyetlen választott műza rabszolgaként, hangszere mellett gubbasztva, éjt nappallá gyakorolva jelenti művészt. Művész, mert ha mást is csinál, rögzest köklörnek kiáltják. Engem speciel nem zavar.

Minap Grieg a-moll versenyt játszott a szegedi szimfonikusokkal. Pesten, most meg szólóestjét tartotta nálunk, a Tisza Szálló nagyszalonnájában, Némethy Attila, kiről e fenti elmélkedés nem egészen oktalán. Azóta ugyanis, hogy évtizede diplomázott a zeneakadémián, több nemzetközi verseny akadályait vette sikerrel, a koncertpódiumokat Tokiótól Kanadáig koptatta, miközben zenés fejtörőket, műsorokat

Nemcsak egy betűről van szó

Gyarapítjuk a keserűséget. Kimondani, elismerni ugyan nemigen szoktuk, de attól még igaz. Tény akkor is, ha „csak” nyugdíjasok panaszkodnak. „Csak” ők látják, érzik igazán — a saját lelkükön —, pedig nem az ő vétük.

Mert történik, ugye, hogy aki eléri a törvényesen megállapított korhatárt (egyben nálunk „az öregség küszöbét”) annak a foglalkozását jelölő rubrikába beírják: nyugdíjas. Mindig, mindenkinek, mindenhol: nyugdíjas. A „fizetésesek”, a „foglalkozást űzők” úgy is foglalkoznak, bannak vele, mint aki nyugdíjas. Aki maradjon nyugodtan, s örüljön, hogy ezért még díjazza is havonta. Aki már nem dolgozik, aki nem vesz részt a termelésben, csak fogyaszt, akit el kell tartani, aki majdhogynem a dolgozókon élcsökdi. Akit lehet leírni, lebecsülni, alkalmasint megalázni, életét megkeseríteni. Azazhogy — mint egy szezon végi kiürítésben?! — leértékelni. Ez jutott s jut „osztályrészl” — tavalyelőtti statisztika szerint — Magyarországon 2 millió 275 ezer embernek, mint nyugdíjasnak és járadékosnak. (Állítsa meg agyunk forgását itt egy pillanatra egy másik statisztikai adat: ugyanakkor az iparban és a mezőgazdaságban foglalkoztatottak összlétszáma csak 2 millió 258 ezer!)

Szépíthetjük, magyarázkodásokkal csűrhetjük, csavarhatjuk — hivatkozva az egyenrangúság kitekert elvére meg az idős emberek túlérzékenységre s egyebekre —, de jobb, ha szembenézünk a ténnyel: igenis leértékeljük a nyugdíjasokat. Akarva, akaratlan tesszük — mert már a „hivatalos kezelésük” is erre ösztönöz. Akinek a rubrikájába bekerül ez a bűvös-bűnös (?) szó, az egyszerűen megszűnik bárki-bármilyen lenni, azonosítására kizárólag az szolgál, hogy miből él: nyugdíjas. Mintha aznapotl elfeledné, amit tudott, egyszerre alkalmatlan lenne arra, amit addig csinált. Mintha a tehenész egyik napról a másikra nem tudná megkülönböztetni a bikát az úszótól: a történelemszorosor összekeverné Nérót Mária Teréziával; a gépész a fogaskereket a golyóscsapággal vélné helyettesíthetőnek; a művezető meg azt se tudná, mi a brigád. Merthogy most már csak nyugdíjas. (Vigyázat! Ezen a nyomon haladva, innen már csak pár lépés, hogy az idős emberek már azok se legyenek, csak „menjenek arrébb, taták”, „útban van, nyanyák”. Az út vége felé pedig már csak az x számú körtermek ágyszámai szerinti egyesek, négyesek, hentesek...)

Mintha nem is lett volna senki és semmi. Csak nyugdíjas. Nem maradhat meg annak, ami volt. Az ember igazi mércéjét — hogy tudniillik, mit nyújt, nyújtott a társadalomnak — a nyugdíjas megjelölés hamisan egyenlősítő rubrikájába veszejtjük. Amiben azon van a hangsúly, hogy az illető már nem dolgozik aktívan, s nem azon, hogy korábbi aktivitásával milyen mesterséggel, s beosztással érdemelte ki

azt, hogy a megélhetéséért már ne kelljen dolgoznia.

Egyre több nyugdíjas kérdezi — s joggal! —, hogy milyen alapon, milyen joggon vesszük el tőle hivatalosan is (közhangulattal, lenézéssel, leértékeléssel szemlélet-móddal pedig méginkább) azt, amiért élete során fanult, dolgozott, Miért minősítjük, írjuk le őket? Miért van úgy, hogy ha egy nyugdíjasnak megszokásból kicsúszik a száján (netán dacosan odavágja), mi az eredeti foglalkozása, a „hivatalosság” azonnal javít, hogy az csak volt! Amitől aztán az aktív keresők sorából kilepő emberek egy idő után kezdik úgy érezni magukat, hogy ők „csak volt”-ak. S ettől aztán gyűlik bennük a keserűség, a megélhetés szaporodó gondjai mellé lelki problémák is felsorakoznak.

Pedig megelőzésükhöz ebben az esetben kevés kellene. Egy emberközpontúbb szemlélettel alkotott rendelet, ami arról szólna, hogy aki nyugállományba megy, az nem veszíti el foglalkozását, mesteriségét, beosztását — azaz, amit nyújtott a társadalomnak —, hanem továbbra is az áll a foglalkozását jelölő rubrikában, csak még tesznek hozzá egy „ny” betűt, ami azt jelöli, hogy nyugdíjas. — S kellene persze hozzá egy emberségesebb közvélekedés, ami korábbi értékei alapján (is) számon tartja a nyugalomba vonult embereket, s nem értékeli le, nem másodrendűnek, s ki tudja, hanyadrangúnak minősíti őket.

Ez a kevés persze kevés. Am nagyon fontos ahhoz, hogy kedvező változást próbáljunk elérni az időséssel szembeni általános magatartásban, a velük való érintkezés stílusában és tartalmában. Egy válaszlépés lehetne arra a kihívásra, melyet az idős emberek nagy száma, a nyugdíjasok magas aránya, mint erősödő, új társadalmi jelenség jelent a társadalmunk erkölcsi tudatával, viselkedésével, életszervezésével, s magával a társadalomirányítással szemben is. Apró, de fontos lépés (milliók közérzetéről van már szó, s lesznek több milliónyian, kik megöregednek). Amit, ha mostanában nem tesszünk meg, talán jóvátehetetlenül devalválunk társadalmi értéket. Azt a társadalmi vívmányt, hogy nálunk a nyugdíjjal (is) gondoskodunk az idős emberekről, értécsökkenté teheti, ha e téren növekedni hagyjuk a konfliktusokat, az elégedetlenséget, a keserűséget.

Közös vétek lehet belőle, akkor is, ha egyelőre „csak” a nyugdíjasok panaszkodnak. S jobbára csak egymásközt. Merthogy nemigen van rá más fórumuk. Miközben ugyanis sokat tesszünk a szocialista demokrácia kibontakoztatásáért, társadalmi rétegek és csoportok érdekvédelméért sajátos, sajnálatos tény: nincs olyan megfelelő fórum, amely a társadalmunk több mint húsz százalékát kitevő nyugdíjasok érdekeit kifejezné, képviselné. Miért? — Ennyire „leirtuk” volna már őket?

Szabó Magdolna

Az államigazgatás korszerűsítése

Az államigazgatás korszerűsítése jegyében megalakult kisvárosi tanácsi szervezetek eddigi működésének tapasztalatait összegezték csütörtökön Tatabányán, az Államigazgatási Szervezési Intézet, valamint a főváros, továbbá Pest, Nógrád, és Komárom megye tanácsi szakemberei.

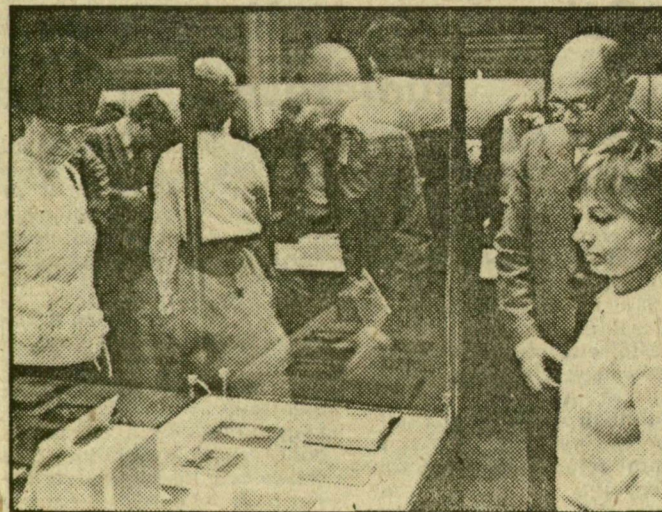
Az elmúlt három évben a mintegy száz településen kialakított kisvárosi tanácsi szakigazgatási szervezet (a korábbiánál kevesebb osztály, összevont ügyintézés stb.) zöme eredményesen dolgozott. Szervezeti változtatásokkal és a dolgozók ésszerű átcsoportosításával a korábbiánál színvonalasabban látták el feladataikat, az ügyintézési idő, a kisvárosok többségében rövidült. Az ügyintézés törvényességének erősödését mutatja, hogy kevesebb a jogorvoslattal megtámadott, megváltoztatott, illetve megsemmisített határozatok száma. E megállapításokat alátámasztotta több népförumbizottság felmérése is. Az említett előrelépés, a kulturáltabb ügyfelfogadás tovább javította a tanácsok és a lakosság kapcsolatát.

N. I.

Békés megye bemutatkozik

Békés megyei sajtónapot rendeztek csütörtökön Budapest, a Magyar Sajtó Házában. Az ország rész társadalmi, gazdasági és kulturális életéből, a megyei újságírástól ízelítőt adó programot Kapalyag Imre, a MUOSZ főtitkár-helyettese és Árpási Zoltán, a Békés Megyei Népiújság főszerkesztője nyitotta meg.

A Magyar Újságírók Országos Szövetsége immár harmadik esztendeje ad alkalmat az ország egy-egy megyéjének a bemutatkozására.



ESPERANTO KÖNYVEK KIÁLLÍTÁSA. „Az esperanto könyv Magyarországon” címmel kiállítást rendeztek Fajsi Károly gyűjteményéből az Országos Szechenyi Könyvtárban. A kiállítás április 11-éig látható a Budavári Palota F épületében